

Atvinnusjúkdómar og vinnuslys

Markmið atvinnusjúkdómalækninga

- Að starfsmaðurinn
 - slasist ekki í vinnu eða vegna vinnunnar
 - veikist ekki vegna vinnunnar
 - finnist hann vera frískur og hann sé frískur
 - líkamlega
 - andlega
 - félagslega

Atvinnusjúkdómalækningar

- Samspil
 - almennra lækninga
 - sérhæfðra lækninga
 - faraldsræði
 - tölfræði
 - eiturefnafræði
 - vinnuvistfræði

Samvinna í atvinnusjúkdómalækningum

- tæknimenn
- efnafræðingar
- sálfræðingar
- heilbrigðisstarfsmenn
- verkfræðingar
- stjórnendur
- starfsmenn

Hvaða upplýsingar þarf?

- Einkenni sjúklings m.t.t. núverandi og fyrri vinnu
- Skoðun mögulegra áhættuvalda á núverandi og fyrri vinnustöðum – viðtækt
- Mat á hættu tengdri áhættuþáttum
- Skoðun / athugun á því hvort aðrir starfsmenn eru með sömu einkenni

Atvinnusjúkdómar

- Mörk (greining) milli atvinnusjúkdóma og atvinnutengdra sjúkdóma oft óljós

Atvinnusjúkdómar sem valda ótímabærum dauða (danskur listi)

- Lungnasjúkdómar (þ.m.t. lungnakrabbi)
- Krabbamein
- Dauðaslys
- Fósturskaðar hjá ófrískum konum á vinnumarkaði
- Hjartasjúkdómar

Atvinnusjúkdómar sem skerða lífsgæði

- stoðkerfissjúkdómar
- húðsjúkdómar
- taugasjúkdómar
- heyrnartjón
- slys
- geðsjúkdómar

Hlutfallslegt (%) mikilvægi ýmissa sjúkdóma í veikindafjarvistum (Danskur tölur)

■ Krabbamein	5
■ Geðsjúkdómar	11
■ Taugasjúkdómar	5
■ Hjarta- og æðasjúkdómar	9
■ Stoðkerfissjúkdómar	24
■ Slys	19
■ Aðrir sjúkdómar	13

Hlutfallslegt (%) mikilvægi ýmissa sjúkdóma í örorku (Danskar tölur)

■ Krabbamein	6
■ Geðsjúkdómar	25
■ Taugasjúkdómar	4
■ Hjarta- og æðasjúkdómar	10
■ Lungnasjúkdómar	5
■ Stoðkerfissjúkdómar	26
■ Slys	4
■ Aðrir sjúkdómar	20

Hlutfallslegt (%) mikilvægi ýmissa sjúkdóma í örorku (4,2% alls fólks á vinnualdri) (Íslenskar tölur Læknablaðið 1998 S. Thorlacius o.fl)

■ Geðsjúkdómar	31
■ Stoðkerfissjúkdómar	20
■ Taugasjúkdómar	10
■ Hjarta- og æðasjúkdómar	10
■ Langvinnir lungnasjúkdómar	6
■ Slys	4
■ Aðrir sjúkdómar	19

Atvinnusjúkdómar á Íslandi

- Fáar tilkynningar berast
- ábyrgð lækna
- ábyrgð VER
- ábyrgð starfsmanna
- ábyrgð atvinnurekenda

Atvinnusjúkdómar á Íslandi

- Skilgreining liggur fyrir á:
<http://www.vinnueftirlit.is/vinnueftirlit/is/gagna-brunnur/atvinnusjukdomar/listi%5Ffir%5Fatvinnusjukdoma/>
- Vantar lögfesta skilgreiningu
 - Atvinnusjúkdómar
 - Meintir atvinnusjúkdómar
 - Atvinnusjúkdómar undir sérstökum kringumstæðum
 - Áhættuþættir
- Ekki tryggingabótaskyldir almennt
- Bótaskyldir í skaðabótamálum, því mikilvægt að tilkynna til að tryggja rétt starfsmanns

Vinnuslys

- Vinnuslysaskráning er virk 1500 slys á ári
 - Gera má ráð fyrir að verulega vanti á skráningu
 - Öll slys og óhöpp eru skráningarskyld í fyrirtækjum
 - Tilkynna slys ef það veldur fjarvist sem nemur meira en degi til viðbótar við slysadag eða það veldur mögulega alvarlegu tjóni
 - Verulegar framfarir væntanlegar með samræmdri slysaskráningu – Slysaskrá Íslands
 - <http://www.landlaeknir.is/template1.asp?PageID=1098>

Vinnuslys

- Vinnustaður
- Öryggisbúnaður
- Vinnufélagar
- Heilsa starfsmanna
- Lífsstíll starfsmanna

Vinnustaðurinn – vinnuslys

- góð yfirsýn yfir staðinn
- öryggismerkingar
- umgengni
- ræsting
- hávaði
- fallslys á jafnsléttu eða af hærri stað algengustu slysin

Öryggisbúnaður

- hjálmar
- hlífar á tækjum
- neyðarrofur
- öryggisskór og fatnaður
- öryggisleiðbeiningar
- aðgengi að fyrstu hjálp
- Óhappaskráning, úttekt á slysum, næstum því slysum

Vinnufélagar

- menntun
- reynsla færni
- samvinna
- kunnátta í skyndihjálp

Heilsa starfsmanna Lífsstíll starfsmanna

- Aldur – ungir karlar
- þreyta – hvíld
- áfengisneysla – lyf
- sjón – heyrn – skynjun – dómgreind
- veikindi
- frí

Heilsuvernd starfsmanna

- Fyrirbygging sjúkdóma, slysa og óþæginda sem rekja má til atvinnu fólks
- Að auka þekkingu atvinnurekanda og launafólks á áhættuþáttum í vinnuumhverfi
- Að draga úr fjarvistum vegna veikinda og slysa með því að auka öryggi og viðhalda heilsu starfsmanna og stuðla að aðlögun starfa að starfsmönnum

Forvarnir á vinnustað

- **Fyrsta stigs forvörn** miðar að því að fjarlægja hættu í vinnuumhverfi áður en hún veldur einkennum eða sjúkdómum
- **Annars stigs forvörn** felur í sér aðgerðir sem eiga að koma í veg fyrir að kvillar eða einkenni sem komin eru fram ágerist, heldur réni
- **Þriðja stigs forvörn** miðar að því að koma í veg fyrir að sjúkdómar fái að próast áfram og leiði til örorku eða dauða
